

سریال سلطان صاحبقران - علی حاتمی - ۱۳۵۴

میرزا آقاخان نوری (جهانگیر فروهر)، خطاب به مهدعلیا: ... لازم نیست تظاهر کنید که راست می‌گویید، کلام راست بی تأثیر است! ...
 اگر شنونده را بیفکند در بند شک، رهایی‌اش ناممکن است! ... قیله عالم را در باب امرنظام دودل نگه دارید... سفره دلتان را که می‌کشاید،
 حرفتان را به جاشنی حدس و گمان بیامیزید که شنونده برایش سخن مطبوع باشد. در پرده سخن بگویید! گریه را هم فراموش نکنید که
 فایده عمومی دارد! هر قطره‌ای که فرو بریزد، زهری است به کام امرنظام! ...

الزامات یک درخواست سیاسی

دو هفته دیگر موعد انتخابات مجلس و خبرگان می‌رسد و درخواست مشارکت عمومی در پای صندوق به اوج خود رسیده است. مسئولان علاقه‌مند هستند در وضعیت بحرانی منطقه و شرایط موجود بین‌المللی، پیام محکمی مبتنی بر پشتوانه مردمی نظام داده شود. انصاف‌مردم ایران در چهار دهه گذشته غالباً حاضر در صحنه بودند، اما در سال‌های اخیر کم‌توجه‌تر پدیدار شده و اگرچه سیستم تمایل به تحجیب قلوب و رفع دلگیری ملت دارد، اما اقدام عملی جدی می‌تواند کم‌کم مفید و مؤثر باشد.

ایجاد شود و صدای دلسوزان به جایی نرسد.

برخی جامعه‌شناسان درباره عواقب بی‌محلی به خواست عمومی هشدار می‌دهند. دکتر جوادی‌پیکانه، استاد دانشگاه تهران، معتقد است جامعه دیگری در دل جامعه سر برآورده است که نظام ارزش‌ها و ترجیحات، گروه مرجع و رسانه متفاوتی دارد و دیوار بی‌انجامی را بین دو جامعه روز به روز در حال قطور شدن است و مناسباتی را می‌سازد که به واسطه پدید آمدن آن، اغلب آثار حوزہ تخصصی‌اش از دهه ۸۰ به بعد به مسئله افول اجتماع یا فروپاشی اجتماعی پرداخته‌اند، اما این جامعه‌شناس معتقد است جایی که در آن مشکل پیدا شده همان جامعه است و مقصر اصلی را هم دولت می‌داند؛ چراکه دولت قدرت تنظیم‌کنندگی خود را از دست داده است. جوادی‌پیکانه از دو جامعه‌ای شدن ایران سخن می‌گوید؛ اینکه گروهی از جامعه در قالب معترضان به وضع موجود، راه‌شان را جدا کرده‌اند و تنها و تقلائی برای ورود به بدنه جامعه ندارند و مهم‌تر اینکه این بخش در حال ساخت جامعه دیگری هستند که معیارهای اجتماعی و ارزش‌های متفاوتی دارد.

افول اقتصادی و وخامت معیشتی مردم، عملاً موجودیت طبقه متوسط جامعه را مورد تهدید جدی قرار داده است. تارون عجم‌آغلو، استاد دانشگاه ماساچوست و جیمز راینسون، استاد دانشگاه هاروارد، کتابی به اسم «ریشه‌های اقتصادی دیکتاتوری و دموکراسی» دارند و در آن توضیح می‌دهند مردم‌سالاری در یک کشور به شرطی ایجاد می‌شود و پایدار می‌ماند که هم طبقه متوسط آن اندازه قدرتمند باشد که طبقه حاکم نتواند سرکوبشان کند و هم طبقه متوسط به طبقه صاحب قدرت اطمینان دهد که با دادن آزادی به طبقه متوسط، همه مزایایش را از دست نمی‌دهد.

در کشور ما اتفاق مهمی که افتاده، این است که طبقه متوسط احساس کرده صندوق رأی کارآمدی خود را از دست داده است.

راه چاره برای گذار از خطر محتمل ملی، احیای میانگرو، اصلاح طلبی و بازایابی فضیلت دواندیشی است. مسیر مشارکت سیاسی افتخارآفرین و بازگشت به آرمان مردمی یون نظام اسلامی از طریق توجه به خواست «مردم واقعی» و نه «مردم ساختگی» و رعایت اعتدال و شایسته‌سالاری، تلاش برای جلب رضایت همه از طریق حذف رانت و ویژه‌خواران با شفافیت و منع تعارض منافع و نیز امکان بهره‌مندی مردم از فرصت‌ها و نظام با حذف گزینش و بازگرداندن عقلانیت به سیستم، ان‌شاءالله میسر خواهد شد.

زنان

از چین تا سومالی

برخی اتفاقات در گوشه و کنار جهان برای زنان رخ می‌دهد که به‌ندرت مورد توجه قرار می‌گیرد.

زنان چین بچه دار نمی شوند

چین برای جلوگیری از بحران جمعیت از زنان می‌خواهد که بچه‌های بیشتری داشته باشند، اما با وجود لغو سیاست یخت‌برابری تک‌فرزندی، تولد نوزاد افزایش نیافته است و زنان تمایلی به بچه‌دار شدن ندارند. به گزارش بی‌بی‌سی، اینسایدر چین می‌گوید کشور پرجمعیت جهان است، اما روند جمعیتی آن رو به کاهش است. شاید یکی از دلایل این اتفاق، بی‌توجهی به ازدواج در سن باروری زنان است. تعداد ازدواج‌های ثبت‌شده در چین در سال ۲۰۲۲ به ۶۰۸۲ میلیون نفر کاهش یافت و برای بسیاری از کسانی که ازدواج می‌کنند، داشتن بچه جزو برنامه‌ها و چشم‌اندازهای زندگی نیست. رشد جمعیت در چین در سال‌های ۲۰۲۲ اولین بار از اوایل دهه ۱۹۶۰ کمتر شده است و سال گذشته نیز با توجه به اینکه تعداد مرگ‌ومیر کمتر از میزان تولد بوده، جمعیت دوباره کاهش یافته است. بی‌بهن چین، ۲۶ ساله و یک تحلیلگر سرمایه‌گذاری ریسک‌پذیر، معتقد است که باید این واقعیت پذیرفته شود که «داشتن فرزند به نفعی مانند یک سرمایه‌گذاری به‌شود بازده تضمین‌شده برای دستکم ۱۸ سال است». او این انتخاب را به زنان ساده «یک سرمایه‌گذاری بد» توصیف می‌کند. برای جوانانی مانند جن دست‌وپنجه نرم‌کردن با اقتصاد چین و نرخ بی‌کاری بی‌سابقه جوانان به اندازه کافی دشوار است. امیلی هوآنگ ۲۹ ساله می‌گوید: «منی‌خواهم بخشی از درآمدم را خرج فرزند بگیرم؛ زیرا بسیاری گران است. تا این‌که هزینه‌های درمان حاضر در ذهنم را مشغول کرده، زمان‌کردن هزینه خودم در هنگام بازنستگي است».

دغدغه‌های طبیعیانه

علم‌ورزی و خردورزی

عبدالرضا ناصر مقدسی
متخصص مغزو اعصاب

بارها با انسان‌های تحصیل‌کرده‌ای مواجه شده‌ایم که دانش ایشان از زندگی شان جدا بوده است. به عبارت دیگر، دانش ایشان و شغلی که دارند باعث هیچ‌گونه رهیافت و آگاهی در زندگی شان نشده و علم آنها خردمندانه نبوده است. این موضوعی است که من با آن درگیرم و بسیار به آن فکر می‌کنم.

در دهه ۵۰ زندگی حس می‌کنم نتوانسته‌ام آنچه را آموخته‌ام به کار گیرم و زندگی خود را مملو از آنچه آموخته‌ام کنم. چگونه می‌توان موفق به انجام این موضوع شد؟

چگونه می‌توانم علم خود را خردمندانه کرد؟

خرد حاصل تجربه است و این نوع، محتوا و میزان تجارب ماست که خردمندی ما را مشخص می‌کند. پس من نباید فقط علم‌اندوزی کنم، بلکه باید دست به تجربه آنچه آموخته‌ام بزنم و اینجاست که خردورزی آغاز می‌شود.

در نگاه اول، آنچه آموخته‌ام می‌تواند ربطی به زندگی من نداشته باشد؛ انگار دنیای مجزایی در ذهن من تشکیل شده که ربطی به زندگی من ندارد. حاداکو اینکبه باعث تأمین اقتصادی من یا کسب احترام اجتماعی می‌شود، اما حیات ذهنی رخ نمی‌دهد. این‌گونه نیست که من در تمام زندگی و در همه ابعاد آن متأثر از آنچه آموخته‌ام باشم. همین بهر باعث می‌شود که نتوانم در ابعاد دیگر زندگی، خردمندانه رفتار کنم. شاید در حیطه طایری خود آدم موفق باشم و بدانم که خور کار را چگونه باید انجام دهم، اما چیز به همین جا ختم می‌شود. من تجربه‌ای از این کار ندارم. که معنایی افزوده برایم ایجاد کند؛ معنایی که فراتر از آموخته‌های من، کارم و شغلی که در آن تبحر دارم قرار بگیرد.

همین موضوع، اندیشیدن را در زندگی ما دچار مشکل می‌کند. اندیشیدن موضوعی بسیار متفاوت از آموختن است. حجم بالای خواننده‌ها می‌تواند ممکن است به کاری نیاید اگر به اندیشیدن منتهی نشود و اندیشیدن نیز وقتی چاره‌ساز است که سعی کنیم اندیشه‌های خود را تجربه کنیم.

انجاست که خردورزی آغاز می‌شود و همان نوری که باید بر زندگانی ما تابید، ایجاد شد. درک این موضوع حاصل نخواهد شد مگر آنکه خود نیز دست بر تجربه‌ها و بر مبنای دانسته‌ها و اندیشیدن‌ها بزنیم. چنین طریقی صرفاً اولین قدم است و به نظر من نیز بسیار سست می‌آید. باین حال، اگر زندگی‌های علمی که داریم تبدیل به خرد خردی و خود را به‌صورت دائم در اندیشیدن ببینیم، باید این راه را طی کنیم. در آن صورت مهم نیست چه شغل و حرفه‌ای داشته باشیم، ما انسان خردمندی خواهیم بود که زندگی درستی خواهیم داشت، زندگی‌ای که نه بر اساس علم‌ورزی، بلکه بر مبنای خردمندی و خردورزی است.

تفاهق خوانی

برگزاری هفتمین دوره جایزه «ابوالحسن نجفی»

به مناسبت پاسداشت مقام علمی و فرهنگی ابوالحسن علی و شوق نسل جوان در انتخاب آثار برای ترجمه و توجه به اهدای ادبی و دست‌نویسی، مراسم اهدای هفتمین دوره جایزه «پان» ابوالحسن نجفی با حضور هیئت داوران برگزار شد. در این مراسم، روزه و اصحاب فرهنگ و علاقه‌مندان به ادبیات امروز (ششصد و پنجاهم) ساعت ۱۵ در مرکز فرهنگی شهر کتاب واقع در خیابان پیدمشتی، خیابان شهید احمد قصاب (بخارست)، نیش کوچک برگزار می‌شود. زنده‌ایان استاد ابوالحسن نجفی، نیا شانس، جسم، ادیب و منتقدی قدیم و کم‌ظریف بود. (او استعداد ادبی و شائلی را در ادبیات کشف کرد. نجفی شخصیتی فرهنگ‌ساز بود. ترجمه آثار ادبی، معیار و راهنمای برای مترجمان جوان، یکدیگر، پیش علمی، دقت، ژرف‌اندیشی، نظم و سخت‌کوشی به حال با حجب و فروتنی، دور از زبانه‌ها و بی‌معنی‌ها و معاش و تمنا‌های، کاری سترگ را برای ترجمه برد و آثار او در عرصه فرهنگ و ادبیات ماندگار است.

A black and white portrait of Professor Amir Aghajani, an elderly man with glasses and a mustache, smiling. He is wearing a dark jacket over a light-colored shirt.

امیر اسماعیل آغاجانی

با حضور
هیأت داوران و برگزیدهگان

زبان فارسی - ۲۳ مهر ۱۴۰۳ ساعت ۱۸:۳۰
مکان: تالار کنفرانس، مجتمع فرهنگی-تفریحی شهید بهشتی (پارک ملت)

شماره تماس: ۰۲۱-۶۶۷۹۵۰۰۰

قادر باستانی
پژوهشگر و مدرس علوم ارتباطات

مدت زمانی است که رابطه میان دولت - به معنای عام - با مردم دچار خدشه شده و نیاز به ترمیم و بازسازی دارد. برخی مسئولان دلخوش به حضور عموم در مراسم‌های بزرگ رسمی هستند و گاه پروپاگانداي پُر حجم رسانه‌ای، آنها را دچار سوءتفاهم می‌کند. باید گفت در آخرین انتخابات، طبق آمار وزارت کشور، چند درصد حائزان شرایط مردم پایتخت، پای صندوق آمده‌اند و نسبت آن با مراسم‌های عمومی چیست؟ تا کی می‌شود مردم را نادیده گرفت و دلخوش به اقلیت طرفدار بود و آنها را مردم دانست؟

از حقوق مهم مردم که دولت و دولتمردان موظف به رعایت آن هستند، توجه و احترام به آرا و افکار آنان است. این مسئله به مناسبت‌های مختلف در بیانیه‌ها و اظهارات بنیان‌گذار نظام و رهبری آمده و به آن تاکید شده است: «جمهوری اسلامی مورد نظر ما، از رویه پیامبر اکرم (ص) و علی (ع) الهام خواهد گرفت و متکی به آرای عمومی ملت است و نیز شکل حکومت با مراجعه به آرای ملت تعیین خواهد شد» و در جای دیگر، با عنایت به جایگاه مردم و احترام به آرای آنها، تبعیت از آرای ملت را، وظیفه دولت دانسته: «ما تابع آرای ملت هستیم. ملت ما هر طوری رای داد، ما هم از آنها تبعیت می‌کنیم».

حتی در مجلس اول که خبری از نظارت استصوابی نبود و اغلب دیدگاه‌ها و سلاطین سیاسی در آن حضور داشتند، زمانی که میان شورای نگهبان و مجلس اختلاف پیش آمد، امام دستور دادند وقتی دوسوم نمایندگان به مسئله‌ای رأی دادند، دیگران نیزای به تأیید شورای نگهبان نیست. مجلس نماذ جمهوریت و شورای نگهبان است. اسامیت نظام بود و ترجیح رهبر انقلاب آن بود که وقته‌ای در کار کشور ایجاد نشود و خواست عموم مردم مشروعیت دارد.

در همین تهران گردید و از مردم پی‌رسید اسم فقط دو نفر از ۳۰ نفر نامیده بایستخدر مجلس را بعد چهار سال نامیدگی بگویند و ببینید چند نفر از مردم حتی اسم دو نامیده را بلدند. در انتخابات ریاست‌جمهوری، اعمال نظارت باریسک صفر درصدد، حتی منجر به ردصلاحیت علی لاریجانی شد.

نتیجه این اقدامات، یکدست شدن همه عناصر حاکمیت شد و قول‌های مهمی برای بهبود حکمرانی و بهتر شدن وضعیت معیشت به مردم دادند. اکنون بعد از گذشت ده سال و نیم، غیر از تورم، گرانی، تبلیغات و حرف و باز هم حرف، نتیجه‌ای دیده نشده است. چنین به نظر می‌رسد که لابد در انتخابات و رقابت میان برگزیدگان شورای نگهبان هم باز مجلسی شبیه همین مجلس موجود و قوی ضعیف‌تر از آن

خبرخوانی

دور دنیا در یک دقیقہ

سحر طلوعی: ما به چهار گوشه جهان سر می‌زنیم و خبرهایی را که کمتر دیده شده است، مرور می‌کنیم.

بریتانیا: بنیاد رزولوشن در بریتانیا

این کشور پس از اندازی روزی برزو مبدا ندارند. این بنیاد در تحقیق اخیر خود به این نتیجه رسیده است که بیش از ۱۱ میلیون نفر پس از اندازی کمتر از هزار پوند در حساب خود دارند. این عدد یعنی مبالغه برانجام ندهند زندگی در بریتانیا. پس از اندازی کمتر از هزار پوند بیا بیاکنی این هزینه است که میلیون ها نفر در سراسر بریتانیا با جایش سه گانه توانایی مالی در رویارویی با بحران، درآمد و همچنین مستمری نا کافی دست و پنجه نرم می کنند.

فرانسه: فرانسه قصد دارد تا تعداد شهروندان را در جزیره مایوت اقیانوس هند محدود کند تا از اعتدال مهاجران بکاهد. برای تحقیق این هدف، دولت اساسی فرانسه اصلاح می شود. هر چند در جزیره ویزا کشور فرانسه ارائه داده است. در این طرح تابعیت زادگاه لغو می شود و تا از جمعیت مهاجران جزیره مایوت به فرانسه کاسته شود. تابعیت زادگاه از جمله مواردی است که در قانون اساسی به آن اشاره نشده است. در طرح جدیدی که مادر یا پدرش فرانسوی هستند، حتی اگر متولد فرانسه نباشد، نباید فرانسوی باشد. فرانسوی درختل حاضر تابعیت را بر اساس خون و زادگاه اعطا می کند.

تفاوت: بنی اساس استولتبرگ، کسب و کار، در واکنش به اظهارات ترامپ، میگوید اعضای پیمان نظامی آماده هستند و در تمام فواقی از متحدان استولتبرگ هیچنیک مستند است خواهی از متحدان امنیت آمریکا، اروپا و متحدان ناتو را به خطر می اندازد و تبعات فراوانی دارد. ترامپ اعضاء ناتو و متحدان آمریکا را تهدید کرده است. نامزد جمهوری خواهان برای انتخاب ریاست جمهوری ۲۰۲۴ آمریکا هشدار می دهد که اگر اعضا به تعهدات مالی خود وفادار نباشند، در صورت رد شدن روسیه برای حمله به آنها تعهد خواهد کرد.